

Voigt Vilmos

(ELTE BTK, Néprajzi Intézet, Folklore Tanszék, professor emeritus):

„Der Mensch ist, was er ißt”

A „Der Mensch ist, was er ißt” mondást a XIX. századi német vulgármaterializmus képviselőihez (Vogt, Moleschott) szokás kapcsolni. Nézeteik ilyen megfogalmazást csakugyan sejtetnek, ám a mondat nem tőlük származik, hanem Feuerbachnak Moleschott egyik könyvéről írott bírálatában olvasható. (Az 1850-es évek elejéről). Nem tudni, Feuerbach ismerte-e Brillat-Savarin nevezetes könyvét (Physiologie du Gout, 1826), amelynek nevezetes mondata: „Dis-moi ce que tu manges, j'en dirai ce que tu es”.

Ami a korábbi nézeteket illeti, vallási szempontból az egy- vagy két szín alatti szentség-kiosztás (= elfogyasztás) körül évszázados vita alakult. Ennek részletezése helyett egy konkrét példán igyekszem bemutatni, hogy az „elfogyasztás” egy kétoldalú folyamat.